

for ingenlunde være ligegyldigt, paa hvilken Maade denne Uddannelse foregaar. Der er i denne Tid under Drøftelse en Forandring i Uddannelsen af Lærerne og i det hele taget af Latinskolerens Fysiognomi, og det kan vistnok ogsaa trænge til Drøftelse. Men jeg vil dog sige det ganske ærligt, at gaar der ikke forud for disse Forandringer i Uddannelsen og den Slags Ting en nogenlunde betryggende Ordning af deres økonomiske Forhold, saa at de faa et nogenlunde anstændigt Udkomme med den personlige Selvstændighed og Frihed, som enhver hæderlig Mand kan fordrø, og som godt kan forbindes dermed, naar der blot er den tilstrækkelige Disciplin, bryder jeg mig ikke meget om, hvilke rationelle Metoder og Principper man vil indføre, for det gaar dog i Stykker. Det kan ikke eftertrykkeligt nok siges: det er den levende personlige Lyst, Energi, Interesse og Samvittighedsfuldhed, det kommer an paa. Gaar Læreren treven, mismodig, forsagt og nedbrudt til sin Gerning, bliver det dog til ingen Ting. Det kan efter min Mening ikke siges eftertrykkeligt nok, at vil vort Folk fremad, ikke blot i Intelligens eller i almindelige Kundskaber og Færdigheder, hvad der ogsaa kan blive svækkende, naar det bliver overdrevet til den ene Side, men vil det frem saaledes, at alle gode Egenskaber i Folket komme frem, saaledes at det faar alle Sjælsevner plejede, saa skulle vi paa alle Omraader handle saadan mod Lærerstanden, at den igen kan handle godt mod Ungdommen, og de Penge, man der anvender, ere ikke spildte, men godt anvendte. Jeg maa derfor bestemt gøre gældende, at det er galt at stille sig paa samme Standpunkt som det ærede Medlem fra Veringe (Holm), naar han siger: Lad dem om det, den fri Konkurrence kunne de holde gaaende som hidtil. Det er ikke os ligegyldigt, hvorledes de ordne denne Sag. Tværtimod, det er en Samfundsinteresse af uhyre Betydning: Det er for det første af den Grund et uholdbart Standpunkt, at vi trænge til disse private Latinskoler, vi kunne ikke undvære dem. Staten trænger til Embedsmænd og Funktionærer paa forskellige Omraader, og Statsskolerne levere ikke et tilstrækkeligt stort Kontingent dertil. Vi skulle altsaa benytte disse Skoler, og der gælder da her det samme som ved Seminarierne. Vi kunne ikke undvære de private Seminarier og specielt ikke Kvindeseminarierne, da der ikke er en eneste saadan Statsanstalt. Vi ere derfor nødte til at søge at opretholde saadanne Anstalter, og saaledes ere

vi ogsaa til en vis Grad nødte til at sørge for at opretholde de private Latinskoler, saa længe vi ikke have Statsskoler nok. Men jeg vil for øvrigt sige, at selv om vi havde Statsskoler nok, skulde vi ikke stille os saaledes, at vi sagde til de private Latinskoler: Skøt jer selv, men saaledes, at vi sige, at enten maa I slet ikke eksistere eller ogsaa indføre alle disse Forbedringer, som Statsskolerne have indført. I skulle have, hvad der er utvivlsomt godt, og I maa ikke have Lov til at fordærve eders Elever. Kunne I ikke gøre det ved egen Hjælp, maa Staten hjælpe jer, men hellere slet ingen Skoler, end Skoler, som Staten ikke kan være tjent med. Det er det eneste Standpunkt, jeg kan forstaa. Derimod kan jeg ikke forstaa det ærede Medlems Standpunkt, naar han gør gældende, at det skulde være Uret mod de andre Skoler, som ikke faa en saadan Statsgaranti. De andre Skoler kunne jo faa Lov til at gaa med, hvis de ville. Det er dem tilbuddet, og hvis de ikke ville, er det deres egen Skyld. Saa vidt jeg ved, ville de fleste af dem maaske ogsaa stille sig velvilligt over for denne Institution, men er der en enkelt Skole, der ikke vil, maa den finde sig i at staa udenfor, og der gentager jeg, at er der nogen virkelig særlig Grund for Folketing og Landsting til at støtte en saadan Skole, gøre de det nok, og hvorfor skulde de ikke gøre det? Vi saa jo i Fjor, at Regering og Landsting gik med til at støtte Dr. Starckes Skole. Jeg synes, det er et godt Bevis, at der ikke er saa lidt Frisind, og jeg haaber ikke, at Folketinget vil staa tilbage i Frisind, hvis der f. Eks. blev Tale om at støtte Frk. Moltkes Skole. Den vilde sikkert ogsaa faa Støtte. Man kan ikke saadan lade være med at træffe gavnlige og nyttige Foranstaltninger af Hensyn til et lille Mindretal. Skulde man altid paa den Maade fastholde Mindretallets Ret, kom man ingen Vegne. Jeg maa derfor meget indtrængende anmode det høje Ting om at slutte sig til dette Forslag. Jeg tror, det er et overmaade godt og fornuftigt Forslag. Jeg er klar over, at vi maa støtte disse Skoler, hvis det ikke skal gaa rent galt. At støtte dem med Pension vil blive dyrt, og Statstilskud vil ogsaa blive dyrt. Man maa først gøre Forsøg paa at støtte dem paa den Maade, som er den allerbedste, nemlig at de støtte sig selv, men hvis de ikke kunne det, saa ved Statsgaranti og ved at sanktionere Sammenslutningen. Den er i mine Øjne ganske uskadelig og vil opretholde Skolerens Selvfølelse.